

De Standaard

COLUMN DE MENING

Het enige tegengif voor vals nieuws

Alain Grootaers

Dinsdag 2 februari 2021 om 16.55 uur

De nieuwe onafhankelijke toezichtsraad van Facebook besliste vorige week dat van de eerste vijf onderzochte verwijderde boodschappen op het sociale netwerk er vier onterecht waren geschrapt ([DS 30 januari](https://www.standaard.be/cnt/dmf20210129_97840853)) (https://www.standaard.be/cnt/dmf20210129_97840853). Het draait om berichten over hydroxychloroquine en de Oeigoeren in China, een citaat van Joseph Goebbels en foto's van blote tepels. In de strijd tegen het fake news dat, onder andere, de voormalige Amerikaanse president Donald Trump kwistig rondstrooide (en in het geval van Facebook ook een strijd tegen naaktfoto's) blijkt dus dat de factcheckers van dienst met kanonnen op muggen hebben geschoten.

Dat brengt ons naadloos bij het kernprobleem van fake news: waarom worden zoveel mensen aangetrokken tot alternatief nieuws en denken ze dat de reguliere nieuwskanalen niet het hele verhaal vertellen? Is het – zoals filosoof Ignaas Devisch vandaag [in zijn column schreef](https://www.standaard.be/cnt/dmf20210201_98113040) (https://www.standaard.be/cnt/dmf20210201_98113040) – puur omdat we geloven wat we willen geloven? Hij noemde het Glaubensunwilligheid, naar de reactie van Duitsers die in de Tweede Wereldoorlog niet konden of wilden geloven dat er uitroeiingskampen bestonden. Is het blind geloof van sommigen in leiders, waardoor bewegingen als QAnon en alt-rightsites als Breitbart de wind in de zeilen kregen? Zeer zeker. Maar moeten we als journalisten ook niet de hand in eigen boezem durven te steken?

Vaak wenden mensen zich af van de mainstreamnieuwskanalen omdat ze vinden dat de juiste vragen niet langer worden gesteld en kritische en dissonante stemmen niet of nauwelijks aan bod komen. Sinds de coronapandemie zien we dat fenomeen ook in de Vlaamse media: kritische stemmen worden in homeopathische dosissen aan het woord gelaten, hoewel er voldoende epidemiologen, internisten, oncologen en filosofen klaarstaan om vanuit hun vakgebied pertinente vragen te stellen bij het beleid. Ik heb nog geen tegensprekelijk debat gezien op de Vlaamse zenders, terwijl het georganiseerde conflict normaal de corebusiness is van duidingsprogramma's. Ergo: de enige plek waar tegenstemmen een plaats krijgen, zijn de nieuwe, alternatieve nieuwsbronnen. Daar ontbreekt soms de kritische vraagstelling, waardoor je terechtkomt in een spiraal van voorspellingen die zichzelf bevestigen.

Ik begrijp dat het verantwoordelijkheidsgevoel van de media groot is in deze volksgezondheids crisis en dat ze een draagvlak willen creëren om de maatregelen te volgen, maar uiteindelijk mag dat niet het doel zijn van een vrije, kritische en onafhankelijke pers, want dan begint het wel erg naar overheidspropaganda of journalistiek activisme te ruiken. Fake news bestrijd je vooral door zelf het open debat te blijven organiseren en kritische vragen te durven stellen aan alle – zinnige – stemmen rond de tafel. Door te investeren in onderzoeksjournalistiek en door een helder licht te laten schijnen in alle donkere hoeken van de besluitvorming. Dat is op lange termijn het enige tegengif voor vals en misleidend nieuws. Democracy dies in darkness, is de leuze van de Amerikaanse krant The Washington Post. Het is onze plicht als journalist om het licht brandende te houden.

Alain Grootaers is freelancejournalist. In 'De mening' geeft een gastschrijver een week lang zijn of haar visie op een actueel thema.

Verschenen op dinsdag 2 februari 2021

LEES MEER

05/02/2021 | Farmareuzen zijn nog steeds bedrijven, geen vzw's

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20210205_95619675)

04/02/2021 | Cafés zomaar sluiten? In Spanje zou een revolutie uitbreken

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20210204_95081317)

03/02/2021 | Gemaskerd bal

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20210203_94860997)

01/02/2021 | Virtuele pek en veren

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20210201_95059534)

29/01/2021 | Herdenken of vergeten? Het is ingewikkeld

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20210129_94754389)